

Region Namdal

Justis og beredskapsdepartementet

0030 Oslo

Uttalelse til POLITIANALYSEN fra Region Namdal, behandlet i møte 13.09.13

Bakgrunn.

Regjeringen nedsatte i november 2012 et utvalg for å analysere utfordringene i norsk politi. Analysen skulle peke på forslag til forbedringspunkter og tiltak for å legge til rette for bedre oppgaveløsning og mer effektiv ressursbruk i politiet.

Utvalget la fram sin utredning 19. juni hvor det pekes på følgende 2 hovedretninger – en struktur og kvalitetsreform.

Strukturreformen har til hensikt å frigjøre ressurser til løsning av kjerneoppgaver og legge forutsetninger for et kompetent og robust lokalt politi samt robuste fagmiljøer og spesialister lokalt og regionalt.

Kvalitetsreformen har som formål å utvikle et kunnskapsbasert og effektivt politi med evne til kontinuerlig forbedring og utvikling.

Tiltak som går igjen er:

- Økt prioritet til politiets kjerneoppgaver
- En tydelig nasjonal ledelse av politistyrkene
- Tydeligere skille mellom politisk styring og faglig utøvelse
- Færre politidistrikt for å gi større enheter og muliggjøre større grad av spesialisering
- Færre og større tjenesteenheter for å frigjøre ressurser til innsats og beredskap
- Sentral styring av teknologiporteføljen, både når det gjelder utvikling og drift
- Sentralisering av fellesfunksjoner.

Vurdering:

Bakgrunnen for analysen ligger i Gjørvkommisjonens arbeid og de utfordringene som ble synliggjort i den sammenheng.

Analysen følger opp Gjørsvkommisjonen og bereder grunnen for at norsk politi nå skal organiseres og innrettes mot å kunne håndtere spesielle hendelser og katastrofer, i stedet for å være innrettet mot de mer dagligdagse kriminalitets- og trygghetsutfordringer som Norge står overfor. Etter vårt syn tar analysen i for stor grad utgangspunkt i 22. juli hendelsen som i både norsk og internasjonal sammenheng var en svært spesiell hendelse. Vi stiller derfor spørsmål om ikke analysen i større grad burde distanseres fra 22. juli som ekstremhendelse og heller se på de utfordringer knyttet til ledelse, fullmakter og kommunikasjon som er synliggjort. Dette var også utfordringer som var sentrale i St.meld.nr. 22 (2000-2001)

Det legges i svært liten grad opp til en diskusjon om hva det fremtidige politi skal være i forhold til bl.a. Politilovens §§1 og 2. Paragraf 1 lyder som følger:

« Ansvar og mål

Staten skal sørge for den polititjeneste som samfunnet har behov for. Polititjenesten utføres av politi- og lensmannsetaten.

Politiet skal gjennom forebyggende, håndhevende og hjelpende virksomhet være et ledd i samfunnets samlede innsats for å fremme og befeste borgernes rettssikkerhet, trygghet og alminnelige velferd for øvrig.»

Hvis vi ser på de spørsmål som er viktige for kommunene, særlig det som gjelder den lokale og regionale organiseringen av politiet (som vies stor plass) og det forebyggende arbeidet (som vies liten plass) fremstår ikke utredningen som balansert. Det kan virke som om utvalgets deltagere på forhånd har konkludert og deretter argumentert. Utvalget velger også kriterier som favoriserer store regioner og en prosessuell og ledelsesmessig tilnærming om rolle og effektivitet savnes.

Det savnes også en diskusjon om politiet som samfunnsaktør og om hvordan forebyggende holdnings- og relasjonsskapende arbeid skal ivaretas for å forebygge kriminalitet. Det savnes videre en diskusjon om hvordan politiet i fremtiden skal bidra til trygge lokalsamfunn i hele landet sammen med andre samfunnsaktører i bl.a. et Folkehelseperspektiv.

Bare det faktum at kriminaliteten har gått nedover i Norge de siste 10 årene (tross åpnere grenser, økt innvandring og urbanisering) skulle tilsi at det er mange sider positive sider ved dagens organisering. Ikke minst må dette gjelde hvordan politiet lokalt, i tett samarbeid med kommunene, har innrettet det forebyggende arbeidet.

Rapporten peker på at antall lovbrudd går ned mens den alvorlige grenseoverskridende organiserte kriminaliteten øker. I dette bildet ser svaret ut til også å være sentralisering av ressurser og spesialisering. Det hevdes imidlertid i debatten at denne kriminaliteten i det alt vesentlig har lokale nettverk, den er vinningsbasert(smugling) og har sammenheng med annen lokal aktivitet. Prof. Larsson (politihøgskolen) sier i et intervju med Dag og Tid den 12. juli følgende: « Det meste av den organiserte kriminaliteten er det dessutan ufruktbart å skilje frå annan kriminell aktivitet. Sakene vert best førebygde med lokalkunnskap, noko med andre svenske røynsler syner»(sitat slutt)

Utvalget drøfter responstid, men betydning av lokalkunnskap og det tette samarbeidet med kommunene vies liten plass. Geografi og responstid henger sammen. Responstid ved utrykning er en

ting, men også faktisk kjøretid for innbyggere som trenger politiets tjenester (levere anmeldelser, bekymringssamtaler osv.). Eksempelvis kan nevnes at responstid for Grong – Sørli er 90 min og fra Kolvereid til Leka er 52 min. Responstid og trygghet er viktig for det enkelte menneske og det enkelte lokalsamfunn uansett størrelse.

For å bygge tillit slik at politiet kan ha en positiv kommunikasjon med bl. a ungdom, og foreldre/omsorgspersoner må det satses på relasjonsbygging og ufarliggjøring. Dette krever et nærpolti med lik tilgjengelighet i alle landets kommuner. Spørsmålet blir: Får vi mer nærpolti av å sentralisere? Kanskje er resultatet flere bilpatruljer, mindre lokalkunnskap og til syvende og sist et fjernpolti.

For Politianalysen er det en målsetting å bygge på og videreutvikle lokalkunnskap. Med en langt sterkere operativ styring fra en fjerntliggende sentral operasjonssentral, som skal håndtere store mengder informasjon, er det imidlertid en åpenbar risiko for at lokalkunnskapen fortrenses.

Det er også en bekymring at analysen foreskriver en sterk sentralisering av myndighet uten at det er sannsynliggjort at dette vil gi effekt. I den forrige politireformen (St.meld.nr. 22. 2000 – 2001) ble antall politidistrikter endret fra 54 til 27. Denne reformen skulle også skape mer effektive og robuste distrikter. Spørsmålet er om det har skjedd? Rapporten peker på at befolkningen ikke får så god polititjeneste som ressursinnsatsen skulle tilsi. Ressurstilgangen de seinere årene har vært god med en realvekst 30 % (2004-2012). Det er derfor grunn til å spørre om mangelen på effekt noe å gjøre med målstyring, kontroll, rapportering (NPM), ledelse osv. å gjøre? Uansett så har det norske samfunn ikke sett økt operativ effekt av denne økningen.

Både Danmark og England har hatt sine reformer med sterk sentralisering. I England er man i gang med å desentralisere organisasjonen iflg. Prof. Paul Larsson ved politihøgskolen (Dag og tid 12. juli 2013). Dansk forskning viser stadig større misnøye med politiet. «Den faldende tilfredshed med kontakten med lokalpolitiet viser måske nettop, at man i forberedelsene af reformen har forsømt at sætte sig i borgerens sted,» siger professor Flemming Balvig v/Københavns universitet (Pressemelding okt. 2011).

Det hefter derfor, på den bakgrunn, en betydelig usikkerhet om en struktur slik det er foreslått vil føre til et mer synlig politi og et politi med ressurser til samhandling med andre samfunnsaktører (kommunene). Strukturer, slik det er beskrevet, har ofte den egenskapen at den forsterkes og byråkratiseres i den betydning at økt fokus på beredskap avdekker nye behov for tiltak. Dette vil ganske enkelt medføre at ressurser brukes opp på bekostning av forebygging.

Politidirektoratet (POD) mener at det politifaglige skal være overordnet. Hvis vi ser på de forhold som er avdekket (Gjørsv-kommisjonen) og den sterke kritikken som Politianalysen retter mot egen etat så er det en viss usikkerhet om POD skal ha beslutningsmyndighet i lokale strukturspørsmål.

**Region Namdal er et samarbeidsforum for ordførerne i 14
Namdalskommuner. Region Namdal har i møte 13.09.13 vedtatt følgende
uttalelse til politianalysen.**

1. Region Namdal ønsker et politi som er en integrert del av samfunnet med en ledelsesstruktur som skaper trygghet og ivaretar nærheten til befolkning og det øvrige samfunnsapparatet (Politiens §§1 og 2).
2. Region Namdal kan ikke se at det er dokumentert at de foreslåtte endringene vil gi et bedre og mer effektivt politi, jfr. politiets rolle jfr. Politilovens § 1. Region Namdal frykter derimot at den foreslåtte sentraliseringen og spesialiseringen vil føre til økt ressursbruk i sentrale organer, økt byråkratisering og dermed mindre til forebyggende og operativ virksomhet.
3. Region Namdal er opptatt av politiets arbeidsmåte i forhold til forebygging, oppfølging og samhandling med andre samfunnsaktører slik det kommer til uttrykk i Politilovens §§1 og 2. Dette savnes i meldingen.
4. Den foreslåtte modellen antas gi som resultat at avstanden mellom politi og lokale samfunnsaktører blir lengre; noe som vil redusere mulighetene for å fange opp uheldige lokale utviklingstrekk på et tidlig tidspunkt.
5. Det lokale politiets rolle som sentral aktør i helsefremmende lokalsamfunn gjennom både politiråd i kommunene og SLT antar vi måtte bli skadelidende gjennom de foreslåtte endringene grunnet lang avstand mellom lokal ledelse og ledelse i politidistrikt.
6. Region Namdal etterlyser en grundig og ryddig analyse på hvorfor den økte ressurstilgangen de siste årene ikke har gitt ønsket effekt i operativ virksomhet.

Namsos 13.09.2013

Morten Stene
Leder Region Namdal